

**Конгрес
Українських
Націоналістів**

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

Любіть Україну!

e-mail: nacija@ukr.net

www.nacija.org.ua

15 липня 2008 року № 29 (245)

АКТУАЛЬНО

В одному з попередніх чисел "Нації і держави" ми вже повідомляли нашим читачам про ініціативу Конгресу Українських Націоналістів, який розпочав безстрокову акцію зі збору підписів для відновлення графи "національність" у паспорті громадян України та припинення дублювання особистих відомостей російською мовою.

Одними з перших кроків у цьому напрямі є листи-звернення Конгресу Українських Націоналістів до Президента України Віктора Ющенка та Голови Верховної Ради України Арсенія Яценюка, які ми вміщуємо нижче.

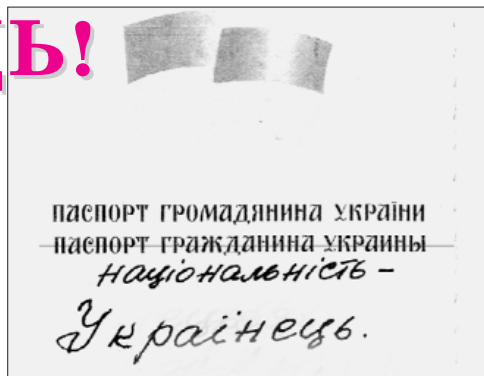
НАЦІОНАЛЬНІСТЬ – УКРАЇНЕЦЬ!

**ЗВЕРНЕННЯ
Конгресу Українських Націоналістів
до Президента України
Віктора ЮЩЕНКА**

Високошановний пане Президенте!
Конгрес Українських Націоналістів звертається до Вас з проханням відновити національну ідентичність української нації – повернути графу "національність" у паспорт громадянина України, свідоцтво про народження та заповнювати їх лише державною мовою відповідно до вимог Конституції України.

Просимо Вас звернути увагу на те, що нині існуючий зразок паспорта суперечить 10 статті Конституції України та рішення Конституційного Суду від 14 грудня 1999 року, в якому чітко сказано: "українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади (мова актів, роботи, діловодства, документації)".

Конгрес Українських Націоналістів наголошує на тому, що паспорт громадянина

України, зразок якого був затверджений 2 вересня 1993 року, приймався відповідно до перехідних положень Конституції та Закону "Про мови в Українській РСР", що на сьогодні не відповідає вимогам Конституції України.

Конгрес розпочав безстрокову акцію з вимогою приведення форми паспорта громадянина України у відповідність до вимог Конституції України, а саме: заповнення державною мовою та повернення графи "національність" у паспорт та свідоцтво про народження.

Шановний пане Президенте, Конгрес Українських Націоналістів всебічно під-

тримує Ваші ініціативи, спрямовані на повернення історичної справедливості: визнання Голодомору 1932–1933 років як геноциду української нації, вшанування борців за Волю України, побудову Пантеону слави. Сьогодні завдяки Вашим зусиллям українська нація стає на шлях національного і духовного відродження. Однак в Україні ще діють сили, які гальмують цей процес, особливо на півдні та сході України.

Саме тому повернення графи "національність" у паспорт та свідоцтво про народження дасть можливість ідентифікуватися українцям, які народилися в Незалежній Українській державі, але їхня національна свідомість формується у російськомовних школах під впливом Московської церкви та російського інформаційного простору.

Конгрес Українських Націоналістів сподівається на Вашу підтримку у вирішенні цього важливого питання.

З повагою,
Головний Провід Конгресу
Українських Націоналістів
09.07.08

**ЗВЕРНЕННЯ
Конгресу Українських Націоналістів
до Голови Верховної Ради України
Арсенія ЯЦЕНЮКА**

Високошановний пане Яценюк!
Конгрес Українських Націоналістів звертається до Вас з проханням внести в порядок денний Верховної Ради проект закону, що змінив би постанову Верховної Ради першого скликання від 2 вересня 1993 року "Про внесення змін і доповнень до Положення про паспорт", якого було скасовано графу "національність" у паспорті громадянина України та у свідоцтві про народження.

Закінчення на 2-й стор.

ПРЕЦЕДЕНТ

ВАНДАЛІЗМ ПО-СЕВАСТОПОЛЬСЬКИ

У Севастополі вирують пристрасті навколо зухвалого акту вандалізму, до якого вдалися представники проросійських організацій разом з кількома депутатами міськради, – на Графській пристані зловмисники зірвали меморіальну дошку, встановлену на честь 90-річчя підняття українських прапорів на кораблях Чорноморського флоту, й потопили її в морі. (29 квітня 1918 року прапори Української Народної Республіки були підняті на більшості кораблів, суден і берегових фортець Чорноморського флоту в Севастополі, Миколаєві, Керчі та інших місцях базування флоту).

За повідомленнями ЗМІ, кілька десятків представників проросійських організацій в суботу, 5 липня, прорвалися через охорону Військово-Морських Сил України до меморіальної дошки, зірвали її, розбили і викинули в море.

За попередніми даними, два активісти провокаційної акції затримані.

Водночас, у Севастопольській держадміністрації інформують, що Військово-Морські Сили України мають усі необхідні документи на встановлення меморіальної дошки.

До речі, це вже не перший випадок наруги над пам'ятною дошкою. 13 червня ц. р. вона також була зірвана й викинута в море.

Володимир
В'ЯТРОВИЧ

Інформаційна війна довкола УПА продовжується. Розпочата ще в 1940-х роках, коли радянська пропаганда налягувала повстанців "колаборантами і недобитками німецьких окупантів", а німецька, в свою чергу, – "слугами московсько-жидівської влади", сьогодні вона набрала нових обертів.

Останнім часом в Україні, як серед істориків, так і серед політиків, спостерігається збільшення інтересу до питань історії визвольного руху, насамперед, діяльності ОУН та УПА. Значною мірою цей інтерес підігрівається новими, ще вчора секретними даними, що стають доступними загалу.

Опираючись на повстанські документи, матеріали спецслужб Німеччини, Радянського Союзу та польські архіви, по крупицях відтворюється історія УПА – передумови та причини її створення, масштаби та методи діяльності, способи підтримки з боку цивільного населення та боротьба з окупаційними режимами.

ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

ФСБ ПРОТИ УПА

У Росії влада, що впевнено прямує в бік авторитаризму, потребує своєї легітимізації в суспільстві через постійне апелювання до "героїчного" радянського минулого.

Тому українські спроби викрити сталінський тоталітарний режим і віддати належне тим, хто намагався йому протистояти, зустріли гостру реакцію з боку політиків сусідньої держави.

Заяви щодо "неправильного" бачення українцями своєї історії звучать з вуст найвищих посадовців та інституцій Росії. Звичайно, не могла не долучитися до цькування "українських спроб переписати історію" і ФСБ. Адже й досвід є, і матеріалів достатньо.

Розсекреченням матеріалів із своїх схованок (доступу до яких, до речі, і сьогодні не мають не лише українські, а й російські історики) остання черговий раз намагається продемонструвати "злочинну суть" ОУН-УПА.

29 травня на офіційному сайті МЗС Росії розміщено першу порцію розсекре-

чених ФСБ документів, трохи менше як через місяць, 24 червня – наступну.

Одразу ж засоби масової інформації зарясніли заголовками на зразок "Документальний залп по ОУН-УПА", які твердили, що даною публікацією, врешті, буде поставлено крапку в спробах реабілітації українських націоналістів.

Проте, як свідчить аналіз оприлюднених матеріалів, захоплені відгуки були передчасними – документи далеко не виправдали таких очікувань.

Перш ніж перейти до аналізу "сенсаційних документів", варто звернути увагу на те, яким чином їх подали суспільству.

Матеріали розміщено не на Інтернет-сторінці ФСБ, з чийого архіву вони і були взяті, а на сайті МЗС, у рубриці "Архівна служба", яка, до речі, не містить жодної схожої інформації.

Натяк очевидний – документи адресовано, в першу чергу, не російській, а закордонній аудиторії. Додатковою спробою підкреслити міжнародне значення

"історичного відкриття" стало звернення Харківської міської ради до Держдуми РФ з проханням "посприяти в отриманні розсекречених нещодавно ФСБ матеріалів про ОУН-УПА".

Навіть оминаючи увагою сам факт такого цікавого прецеденту у сфері дипломатії, хочеться відзначити глибоке прагнення депутатів цієї ради розібратися із першоджерелами з історії УПА.

Настільки глибоке, що його не вистачило не лише на те, щоб ознайомитися з документами, наявними в українських архівах, а й на те, щоб просто віднайти "розсекречену правду" на сайті МЗС Росії.

Окрім текстів документів на вже згаданій Інтернет-сторінці, подано також їхні графічні зображення для того, аби бажачі могли пересвідчитися в їхній автентичності. На жаль, розміри графічних файлів (більше 25 мегабайт) суттєво ускладнюють роботу з ними.

Напевно, не випадково. Адже вже поверхне порівняння набраних текстів та сканованих зображень оригіналів засвідчує, що документи опубліковано далеко не у відповідності з вимогами археографії: упущено багато важливих моментів (підкреслення, резолюції).

Закінчення на 5-й стор.

Дорогі читачі! Триває передплата на газету «Нація і держава» на 2008 рік. Інформація про газету міститься в Каталозі видань України на 2008 рік. Наш індекс: 09715. Передплатна ціна: 1 місяць – 2,17 грн., 3 місяці – 6,16 грн. Сподіваємося на солідарність і допомогу!

МЕТАМОРФОЗИ ЧАСУ

ЖИТТЯ БЕЗ БЮДЖЕТУ.
БУДЕ ЦІКАВО?

До голосування за бюджет парламент може повернутися восени. А може й не повернутися

Мирослав ОКСЕНТ

11 липня депутати Верховної Ради не підтримали обох проектів змін до державного бюджету в першому читанні. Того ж дня спікер Арсеній Яценюк закриття сесії Верховної Ради 6-го скликання.

За законопроект, внесений Кабінетом міністрів, проголосували 216 депутатів. За зміни до бюджету, внесені Президентом, проголосували 58 депутатів з блоку НУНС.

Водночас за проект змін до держбюджету, внесений урядом, з БЮТ проголосували 155 із 156 нардепів фракції. (Не вистачило голосу одного з останніх біженців із коаліції І. Рибаківа). НУНС із 72 можливих віддала за бюджет Тимошенко 61 голос. Фракції Партії регіонів, комуністів та Блоку Литвина не дали жодного голосу.

Як заявила прем'єр Юлія Тимошенко, ухваленню змін до Держбюджету-2008 зашкодила позиція Президента Віктора Ющенка. "В останню годину вночі був внесений альтернативний проект", – підкреслила прем'єр на брифінгу в суботу. Тимошенко переконана, що в результаті такого кроку Президента була зруйнована вся система обговорення

бюджету. Прем'єр розцінює голосування декількох депутатів від фракції "Наша Україна – Народна самооборона" за висловлення недовіри уряду як "неприємний удар" від Президента.

Протилежної думки дотримується глава Секретаріату Президента Віктор Балога. За його словами, провальне голосування парламенту за зміни до держбюджету на 2008 рік стало наслідком незацікавленості уряду у прийнятті скорегованого фінансового документа держави. В. Балога заявив, що Ю. Тимошенко зараз шукає всілякі виправдання тому, що Кабінет міністрів не спромігся забезпечити схвалення Верховною Радою змін до держбюджету. Однак ризик зриву прийняття оновленого кошторису був закладений вже в тому, як уряд організував і проводив бюджетний процес, вважає глава Секретаріату.

Балога нагадав, що зміни до бюджету-2008 мали бути схвалені Верховною Радою ще в березні: "За тиждень до закінчення сесії Верховної Ради уряд заходився похапцем, гарячково готувати нові зміни до бюджету. Як це робилося – бачила вся країна". Достатньо згадати, як Кабмін спільно з Нац-

банком рахували прогнозні показники інфляції та плуталися в узгоджених цифрах", – додав глава секретаріату. "Звісно, на швидку підготовлені пропозиції до бюджету не врахували багато надзвичайно важливих факторів як щодо дохідної, так і видаткової частин", – зауважив Балога. Тому, за його словами, Президент Віктор Ющенко вніс на розгляд парламенту свій варіант змін до держбюджету на 2008 рік.

Втім, на думку Балоги, "з огляду на ймовірне прийняття Радою резолюції недовіри Кабінету міністрів бюджет остаточно втратив актуальність для уряду". "Вся енергія переговорів із парламентом була спрямована на самозахист. Ініціатива Президента про продовження сесії парламенту для прийняття змін до держбюджету не була підтримана коаліцією, Кабмін також не наполіг на цьому. У підсумку країна ще принаймні два місяці житиме за старим кошторисом", – заявив глава секретаріату.

Разом з тим, Юлія Тимошенко не виключає, що у вересні уряд внесе до парламенту проект змін до бюджету, що передбачатиме більшу дохідну частину.

Таким чином, ситуація справді абсурдна і варта занесення до Книги рекордів України: державний бюджет на нинішній рік може (в кращому разі) бути прийнятий у вересні. Прецедентів, здається, у вітчизняній історії ще не було – щоб країна більшу половину року жила без бюджету. До того ж, нема гарантії, що восени відповідне голосування буде успішним. Тим більше, що, в міру наближення президентських виборів, боротьба за владу буде загострюватися, і це навряд чи сприятиме порозумінню всередині демократичної коаліції. Та й не можна виключати ще одних дострокових парламентських виборів, у разі проведення яких про бюджет усі забудуть.

ПОЧЕКАЄМО
ДО ОСЕНИ?

11 липня Верховна Рада не підтримала постанову про відставку уряду Тимошенко. "За" проголосувало 174 депутати: Партія регіонів – 172, НУНС – 2, Блок Литвина – 0, КПУ – 0 депутатів.

При цьому лідер КПУ П. Симоненко заявив, що відмовився голосувати за відставку уряду Тимошенко, оскільки не почув гарантій з боку Партії регіонів стосовно формату нової коаліції. Разом з тим, регіонал Н. Шуфрич, коментуючи провальне голосування за вотум недовіри уряду Тимошенко, заявив: "Ми можемо зробити висновок, що єдиною опозиційною силою залишилася Партія регіонів, оскільки тільки вона підтримує резолюцію недовіри уряду".

Коментуючи результати голосування, секретар Ради національної безпеки і оборони Раїса Богатирьова заявила, що Верховна Рада може повернутися до питання про відповідальність Кабміну Юлії Тимошенко восени. Це ж саме підтвердили регіонали Ю. Мірошниченко і Г. Герман.

У Симферополі відбувся мітинг представників українських патріотичних організацій, учасники якого прийняли відозву до українців Криму і всіх громадян України із закликом: пам'ятаймо уроки історії і рішуче діймо в ім'я збереження нашої української Вітчизни!

Коли історія дарувала шанс українцям відродити свою власну державність в ХХ ст., – говорить у документі, – краді сини і дочки України, ціною великих жертв, після трагічних століть поневолення, нищення, заборон і асиміляції, тричі повставали на національно-визвольну боротьбу, і з третьої спроби відродили соборну державу "Україну" зі своєю старовинною і святою столицею – Києвом!

Переможну Україну визнав і щиро привітав майже весь світ!

Та нещирим і підступним було вимушене визнання відродженої нашої держави найкравшим її історичним гнобителем останніх століть другого тисячоліття нової ери.

У двадцяті–тридцяті роки розлучена імперська метрополія і її "п'ята колона" в Україні, не зупиняючись перед найстрахітливішими злочинами проти людства і людяності в так званій "мирний час" між Першою і Другою світовими війнами, помстилися у відповідь на спробу українців вирватися з імперського ярма і утвердити свою власну Українську Народну Республіку. Під окупаційною вивіскою Української Радянської Соціалістичної Республіки винищили у хижачий спосіб двадцять мільйонів громадян України – її національного цвіту і запровадили вбивчий для української нації режим лінгвоциду і тотального насильницького "перероблення" українців у патріотів московської більшовицької імперії.

Сталінський режим, побратавшись з німецьким націонал-соціалізмом ще в двадцять роки, таємно від світу викувавши німецько-фашистський меч в

УКРАЇНСЬКИЙ КРИМ

УКРАЇНА – НАША МАТИ,
заявляють українські патріотичні сили Криму

СРСР, підступно підписавши таємні "Пакт Молотова-Ріббентропа" та Генеральну Угоду про співробітництво, взаємодопомогу і спільну діяльність між Головнім управлінням державної безпеки НКВС СРСР і Головнім управлінням безпеки Націонал-соціалістичної робітничої партії Німеччини (Гестапо).

У цю тяжку добу світової катастрофи цвіт української нації здійснило 30 червня 1941 року неповторні за мужністю і жертвистістю крок – вдруге у ХХ ст. проголошує "Акт відновлення української державності" і, створивши УПА, вступає в криваву боротьбу з двома людожерними імперськими режимами в ім'я реалізації на Землі гуманістичної програми людства – "Свобода народам! Свобода людині!"

Показово, що навіть у досить скрутну для московської імперії годину битви на Волзі під московським гаслом "За Волгой для нас земля нет!" сталінський режим перекидає через лінію фронту на українські землі в тил вермахтові полки регулярних внутрішніх військ під назвою "українські радянські партизани" або неофіційно "другий сталінський фронт (під командуванням О. Сабурова і С. Ковпака) для війни з УПА, чим свідомо відволакає свої сили і сили УПА від бо-

ротьби з вермахтом і помножує кількість полеглого "гарматного м'яса" з незчисленного "советского народа". Задля чого такі жертви?! Та задля того, щоб не допустити відновлення української держави!

Учасники мітингу, говориться у відозві, які віддають шану і низько вклоняються героїчним силам українського народу, його мужнім синам і дочкам, які 30 червня 1941 р. проголосили Акт відновлення української державності і більше десяти років героїчно боролися з окупантами під гаслом "Свобода народам! Свобода людині!", засвідчили світові, що українська нація жива і що не припинить визвольної

боротьби аж до здобуття власної держави. Подвиг їхній особливий і безсмертний! Вони творили його і на тлі світової війни, і на тлі імперської ейфорії від поновленої окупації України та окупації країн Східної і Центральної Європи, і на тлі концтабірного катування та сибірського заслання, і на тлі спочину стомленого світовою війною вільного світу, коли зухвала Московія вже спланувала поглинути українську націю в імперське череву надуманої "новой істарической общности" та не лише сама паплюжила і винищувала українських героїв, а й примушувала поневолений український народ своїми устами паплюжити

своїх найкращих синів і дочок – героїв національно-визвольної боротьби. Як наслідок, ще й дотепер не перевелися в Україні вироки, окупантський непотріб, "грязь Москви", які продовжують чинити ту підлу справу.

Фізична і духовна боротьба української нації розбуджена факелом жаги, мужності і жертвості ОУН-УПА, завершилася Актом проголошення незалежної України в 1991 році.

Але знову шаленіє метрополія вже обскубаного московської імперії і її "п'ята колона" в Україні. Діти й онуки московців, у яких свого часу не відбирали хліб, бо його відібрали в українців, яких півтора десятиліття мільйонів трьома голодоморами відправили на той світ, погрожують націлити на Україну свій воєнний потенціал і силою примусити її й надалі бути слухняною московською колонією. Московію і її "п'яту колону" не влаштує процес відродження української України, її самостійна політика, прагнення зайняти своє місце в структурах європейської колективної безпеки.

"Звертаємося до світової спільноти, – говорить у відозві, – до всіх українців у світі сущих, найперше до денационалізованих українців в Україні, до політичних провідників українства – просніть, повстаньте проти спроб "п'ятої московсько-імперської колони" закріпити в Україні трагічні наслідки тривалої окупації. Не закривайте очі на кричущу необхідність законодавчо розмежувати національну меншину в Україні від окупантських залишків, які, прикриваючись вивіскою нацменшини, зухвало і безкарно руйнують при підтримці імперської метрополії українське суспільство зсередини з метою знищити українську державу і відродити велику імперію, маючи достатній історичний досвід у цій злочинній справі".

Власна інформація

Сьогодні не всі, особливо молоді люди, знають, чим був "ГУЛАГ" СРСР (головне управління лагерей МВС СРСР). Ця абревіатура поширилася завдяки книжці О. Солженіцина "Архіпелаг Гулаг". А був цей "Главк", як усі галузеві господарчі управління. Але він був своєрідним господарчим трестом, який не тільки виконував каральні функції, а володів величезними підприємствами – заводами, комбінатами, золотими копальнями, лісами і т. ін. У таких галузях, як золотодобування, лісопозав, "стройкі соціалізма" в сибірських і полярних краях МВС було єдиним господарем. Щоб цей "комбінат" смерті міг працювати і давати родінню продукцію, потрібна була чисельна робоча сила. І "Гулаг" мав патент на доставку робітни-

ків: мільйони в'язнів працювало на його підприємствах, в "ісправитель-но-трудовах лагерах" (ІТЛ) і "вольних поселеннях". Одним із таких "підприємств" був Норильський нікелевий комбінат МВС СРСР(а), а поставщиком робочої сили був норильський табір – "Норильлаг". На чолі комбінату стояв "начальник". В 1948–49 роках, після проведеної в Гулагу реформи, з ІТЛ виділили окремий табір: Государственный Особорезімний Лагер – "Горлаг". Тепер начкомбінату мав двох заступників – по ІТЛ і Горлагу. За словами начкомбінату полковника МВС Зверева, в 1953 році в норильському Горлазі перебувало тридцять тисяч в'язнів у 6-х відділеннях.

Саме тут, в цьому заполярному Горлазі, в 1953 році відбулася най-

більша в історії Росії "битва" між політичними в'язнями і російською каральною системою. Опір, який називають страйками і повстанням, розпочався в 1952 році в карагандійських таборах, у Спаську і невдовзі охопив усю азійську територію Горлату: від Караганди до Норильська, від Воркути до Коліми. Найдовше тривав опір у Норильську, де він був наймасовішим, бо повстали всі "отделенія", в яких перебувало близько 30 тисяч в'язнів. То було справжнє повстання природних, яке потрясло основи системи Гулагу СРСР, що мусив визнати навіть Хрущов.

Пропонуємо увазі читачів уривки спогадів каторжника і учасника тих подій.

Степан СЕМЕНЮК

З КОГОРТИ ГЕРОЇВ

НЕЗЛАМНА СИЛА

СВОБОДИ

Норильських повстанців підняло гасло: "Борітеся – поборете!"

6 червня 1945 р. з Красноярсської пересилки забрали нас на етап, привезли на дикий причал над Єнісеєм. Було відомо, що повезуть десь на північ, а куди? "Держава" Норильлагу займає територію від Північного Льодовитого океану до Туви. Нарешті підплив теплохід "Марія Ульянова". Було це старе судно ще з бічними колесами замість гвинтового привода. Повантажили нас у трюм, де був морок, печаль і холод. Разом з нами повантажили гурт японських військових, які були ще в своїх військових уніформах, але без жодних дисципліни. Конвой ставився до них досить поблажливо. З кожним днем у природі ставало все холодніше, а залізні стіни і підлога передавали той холод нам. Нам залишилося тільки заспівати: "Плачуть, тужать сини України". Шостого дня "Ульянова" причалила в Дудінці, і нас погнали на пересилку. Був погожий день, може, ніч, а навколо, скільки оком сягнеш, – сніг і лід. Крижаний затор сягав висоти кількох метрів, височіли гори криги. "Ульянова" пливла за спливаючою з півдня кригою Єнісея, який тут такий широкий, що протилежного берега не видно. Гнали нас через містечко-селище. Люди, переважно жінки, виходили із своїх хатин подивитися на перший у тому році етап в'язнів і плакали.

– Мілінькіє, ви все здесь погібнете! Вас на смерть сюда привезлі...

Так ввітало нас Заполяр'я.

Дудінка, портове містечко, – брама до Норильська і Північного Льодовитого океану, насамперед пересильний табір "Норильлагу". Сюди ціле літо звозили в'язнів Єнісеєм і через "северний морской путь" з Архангельська та Мурманська. З Дудінки розвозили рабів по таборах, найбільше до Норильська – сто кілометрів на схід. Нашу бригаду призначили на будову залізничної станції "Дудінка сортировочная", чотири кілометри від міста в тундрі.

...Одного дня наша бригада під керівництвом Прокуди не прийняла обіду і зажадала начальства. Прибігли всі. Це була перша спроба страйку, але інші бригади нас не підтримали, хоч голод докучав усім. Люди вилуплювали котів та інших звірят і птиць, що опинилися в зоні або близько від неї.

...Взимку (1947/48 рік) нас етапували до Норильська взучколійними вагонами без світла, лавок і без опалення. Панувала полярна ніч і полярний мороз. У Норильську загнали до табору № 4, що обслуговував будову "Большой обоготвительной фабрики" (БОФ), де вже було по-

над 4 тисячі в'язнів. Дали нам нові "лічні номери", я отримав "В-408".

Через якийсь час мене віднайшли друзі з Ялович Микола Вальчук і Василь Мірчук, колишній районний юнацтва Острожецького району. Вони витягнули мене з бригади теслярів і влаштували робітником в геодезійній групі. Робота була не тяжка, і я почав набиратися сил. Згодом зустрівся Качук, чотувий УПА з Володимирщини. Поступово гуртувалися люди з усієї України – з Донбасу, Житомирщини, Одеси, Харкова, Берестя...

У 55-ту річницю ОПОРУ політичних в'язнів в Норильську помолімося і віддаймо шану тим, які загинули, щоб інші були вільними. То їхня боротьба спричинилася до того, що влада змуслена була звільнити десятки, а може сотні тисяч в'язнів. Помолімося і діймо, щоб ЗЛО, яке гнітило всіх, не повторилося. Адже нинішні політичні події в Росії насторожують, і немає гарантій, що старе не повернеться.

Начальство табору і БОФ-у для заохочення рабів до кращої роботи почало організовувати в таборі "производственние совещания". На одне таке зборище прийшов начальник БОФ-у інженер Вальц і заступник начальника комбінату по таборах Воронін, який із чекістською цинічною ширістю, заохочуючи нас до роботи, сказав:

– Собственно говоря, какава різниця между вами і вольнонаймайомними? Только та, что на них еще не выполнен формуляр.

Так він передав усю суть "самого гуманного правительства".

...Якось 1949 року групу в'язнів, в якій опинився і я, забрали на етап і погнали до табору, який обслуговував нікелевий завод, що мав кодову назву "завод №25" (усе було засекречене під номерами, а не за профілем продукції). Вже на вахті зустрічали мене Д. Шумук, В. Мірчук та інші друзі, які опинилися тут раніше. Тут зареєстрували нас новими "лічними номерами", я став "Щ-903". Номери мали бути написані на всій одежі – на штаних, на шапці. У таборі діяла подвійна оперативна служба – МВС і МДБ. Перші займалися утриманням

порядку, другі – дали провадили слідства, організовували провокації. Емдебісти називали перших "тряпчниками", тобто – ганчірниками. Кожен в'язень був під таємним слідством. Нас гнали на будову заводів будівельних матеріалів і згаданого "№25". Каторжани були призначені на ліквідацію, багато хто вже зовсім зневірився, інші просто звикли до каторги. Та абсолютна більшість в'язнів були українці, а серед них – оунівці і упівці, які вважали себе чинними воїнами України. Це давало можливість створити дієву організаційну си-

лу, яка сприяла б тому, щоб перемогти отой нігілізм і зневіру. І ми взяли за цю справу, що вимагала великої росудливості і вміння. За три роки була створена досить дієва самозахисна організація, якої чекістам не вдалося розкрити.

Становище в таборах ставало напруженим. У світі тривала "холодна війна", і це відбивалося на діях влади... Однієї ночі арештували всіх знаних з активності українців. Від слідчих довідувалося, що ми, виявляється, готували погром на руських, доказом чого мала бути "наша холодна зброя", яку чекісти знайшли в снігу біля бараків, де жили руські. Хлопці трималися гідно, і через місяць усіх випустили. Провокація не вдалася. А ситуація в Горлагу Норильська ставала вибуховою. Влада готувала ліквідацію "ворогів народу" – бандерівців. Конвойні війська послали режим, день і ніч робили вправи з деталями штурму зони за участю кінологів. До гарнізонів внутрішніх військ прибували нові підрозділи.

Але і ми вже не були такими, як два-три роки тому. І коли в 4 і 5 зонах чекісти застрілили кількох в'язнів, почався страйк, пасивний опір владі, який очолив Євген Грицяк. Минув тиждень, у магазині "заводу №25" я зустрівся з Д. Шумуком, який наполягав: негайно треба розпочати страйк! Нас від присяги ніхто не звільняв і колись нас запитують чому ми цього не зробили!

Це була правда, але для того, щоб розпочати опір, треба було бути певним, що нас підтримає більшість табору. Обговоривши організаційний стан, ми встановили, що мережею Самооборони охоплено 180 осіб. Крім того, є втричі більше наших прихильників. Тож вирішили, що в найближчу неділю люди в бараках не встануть на "проверку". Це мав бути показник нашої готовності. Та несподівана провокація випередила нас. 2-го червня емдебісти спровокували в БУР-і бійку між політичними і кримінальними. Солдати витягнули в заборонену зону одного табірника з наміром застрілити за "спробу втечі". Інші каторжани кинулись на поміч товаришам у БУР-і. Тоді солдати відкрили вогонь і застрілили 6 осіб. Ця провокація прискорила хід подій в Горлазі-3. Адміністрація табору мусила покинути зону, приїзд начальника "горлагу" пол. Сеймюнова нічого не змінив, його вигнали. Тепер треба було самим забезпечити в таборі безпеку і порядок, опіку хворих і калік. І з цим наші люди справилися. Каторжани одноставно піднялися на боротьбу за себе і рвали найтяжчі кайдани, кайдани звички до каторги! Наполеглива праця кількох років виправдала себе. Ми знову були в бою за волю! Оунівці і упівці разом з представниками інших народів роками пиляли кайдани і першими пішли під кулі. По кількох днях було скликано нараду і вибрано новий страйковий комітет на чолі з Борисом Шамаєвим, зросійщеним татариним, який сказав про нас:

– Ці люди, яких ми недооцінювали, знають чого хочуть і як це робити. Схилимо голови перед ними!

Наш підпільний штаб опору містився в кімнаті санітара Якова Сушкевича, члена ОУН з Київщини. Керував штабом Д. Шумук. Від нашої громади в страйковому Комітеті були К. Король, Р. Загорюлько, що давало нам можливість впливати на його роботу.

...Життя в таборі входило в "норму". Організовувалося культурне життя, кожна національна група створила свій хор, і ми разом давали концерти. Цілодобово визначені люди тримали варту при зоні, щоб не допустити до провокацій з боку чекістів. Вишкіл молодих хлопців випав на мою долю. Тож хоч я не був членом страйкового комітету, ані разу публічно не виступав, та однак моє прізвище знайшлося в "секретном списке активних организаторов мятежа". Зв'язком з іншими таборами займався В. Мірчук. Люди у поїздах, що проїжджали побіч зони, вітали нас піднятими руками і поздоровленнями, що додавало нам сил. При радіовузлі також була наша людина. Офіційну пресу достарчала нам маленька Аня. Її мати чи батько всували газети під її сукенчину, а наші кликали її до себе і забирали газети. Охоронці тоді ще не стріляли в дітей. Було ж тільки три місяці після смерті Сталіна, тож проявлялася певна невизначеність органів. Убитих першого дня друзів похоронили в зоні за релігійним звичаєм, панахиду відслужив православний о. Тихін Бабій. Місця від куль чекістів на стінах бараків пофотографували і позначили фарбою. А чекісти і табірні адміністрація все фотографували з вишок, де стояли охоронці.

Закінчення у наступному числі.

